

SEXTONDE SÖNDAGEN "UNDER ÅRET"

ÅRGÅNG B

Första läsningen: **Jer 23:1-6** (*Jag skall samla dem som finns kvar av mina får, och jag skall ge dem nya herdar*)

Guds indignation över folkets dåliga ledare är stor. Jeremia anar, liksom Jesaja, *Messias* vid horisonten (v. 5-6; jfr 33:15-17). **Den gode herden**, Frälsaren, kommer att vara *Gud själv* (Joh 10:11f; Hes 34:15). Han blir det rättfärdiga skottet ur Davids stam (v. 5; 33:15; Jes 11:1; Hes 17:22; 2 Sam 7:12-13), *Messias*, som Sakarja kallar för "Telningen" (Sak 3:8; 6:12). Denne herde ska göra allting nytt: *Jag skall lägga min lag i deras bröst och skriva den i deras hjärtan. Jag skall vara deras Gud och de skall vara mitt folk. Jag skall förlåta dem deras skull* (Jer 31:33-34).

Andra läsningen: **Ef 2:13-18** (*Han är vår fred*)

De "två lägren" (v. 14) som Gud, enligt Paulus, har försonat med varandra i Kristi kyrka, är judar och hedningar. Idén om en återskapad "enhetsmänniska" låter nästan gnostisk. Paulus tänker grekiskt! Dessa rader är så vackra och poetiska att det har spekulerats i om det möjligen rör sig om citat ur en urkristen hymn. Kristus dog även för hedningarnas synder, och därmed – vill Paulus säga – är *skiljemuren* riven (han menar judendomens rituella gränser och gränserna mot hedningar i templet) som han även ser som "fiendskap" (v. 14). Det här skrevs medan många judar rustade sig till uppror mot Rom. Har Paulus ord politiska undertoner?

Evangelium: **Mark 6:30-34** (*De var som får utan herde*)

En präst är präst, även när han, som apostlarna här, får lov att ta lite semester (v. 31). Mässan ska firas för kyrkans väl och möter han andlig nöd måste han – precis som en läkare vid fysisk nöd – ingripa. Fåren *utan herde* (v. 34) träffar man överallt. En präst jag känner mötte under en bergsvandring en man som bejakade terrorism. De gick tillsammans och diskuterade tills mannen gav upp och slutade argumentera.

Guds folk *behöver* herdar (jfr 4 Mos 27:17; 1 Kung 22:17; Hes 34:5-6). Ensamma kristna utan kyrkans ledning är som djuren på savannen som avviker från flocken och lätt blir byte för hyenor och lejon (djävulens makt). I den kristna gemenskapen däremot stärker man varandra, och djävulen fruktar inget mer än sådant. Kristus har önskat kyrkans hierarkiska ordning – inte alla som trodde på honom utvaldes ju till apostlaämbetet! – för att genom sina ledande medarbetare skydda och säkra enheten och trygga kyrkans åkermark (jfr 1 Kor 3:9). En fast, väl ordnad kyrka – byggt av *levande stenar* (1 Pet 2:5) – vilar

tryggt på sina apostoliska grundstenar (jfr Upp 21:14) = det i varje tid *levande* läroämbetet (*Katolska kyrkans katekes*, nr 880-892). Där hittar djävulen ingen ränna i muren där han kan smugla in heresi och splittring. Kommer vargen för nära flokken får han smaka på herdarnas stavar (biskopens herdestav). Då springer han iväg, med svansen mellan benen.

MÅNDAGEN I 16 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Mik 6:1-4, 6-8** (*Vad gott är har han kungjort för dig, o människa*)

På Långfredagen sjunger vi under korshyllningen de allvarliga *Improperierna*, som är inspirerade av orden i v. 3-4 (med Jes 5:2-4). Människor vill lugna Gud med alla sorters offer (v. 6-7). Gud vill inte lugnas. Han vill se social rättvisa och trohet (v. 8)!

Evangelium: **Matt 12:38-42** (*Söderns drottning skall uppstå med detta släkte och bli dess dom*)

Jesu motståndare säger att de vill se bevis för att han kommer från Gud (lite som djävulen i öknen, Matt 4:3 f). Men de vill nog allra helst se honom *misslyckas* med ett sådant bevis, så att de kan slippa tro på honom! Som när någon säger till oss: "Bevisa Guds existens", och – innan vi hinner svara – ropar: "Där ser du, du kan inte bevisa det!". Många fick se Jesu under, men nu krävs det ett ultimativt bevis. Guds Son ska "legitimera" sig, få himlen att ränna eller något åt det hållet.

Herren tillrättavisar dem med resonemang som svider eftersom de avslöjar deras inre attityd: "Ingen i Guds folk har någonsin tagit Guds ord på större allvar än de syndiga hedningarna i Ninive som profeten Jona predikade för! Ni däremot är precis lika självgoda och arroganta som era förfäder i Israel!" Niniviterna fick inte se några mirakel, men de trodde i alla fall på profetens straffpredikan.

Läsaren vet vad Jesus syftar på: Guds eget folk skulle senare inte ta intryck av budskapet att Jesus övervann döden genom sin uppståndelse! V. 42: Drottningen av Saba reste långt för att se kung Salomo (1 Kung 10:1-13), men här talar Guds personifierade vishet, hans egen Son (Matt 11:27), och alla ser hur han verkar genom under – ändå vägrar de tro!

Paulus skriver: *Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare* (Rom 5:8). Ett sådant bevis efterfrågades inte av de skriftlärdade, eftersom den egna synden och behovet av Guds nåd inte stod på deras agenda. Men det var just ett sådant bevis Gud ville ge. De ville ha något annat än vad Gud ville ge.

Var inte rädd, tro bara (Mark 5:36).

TISDAGEN I 16 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Mik 7:14-15, 18-20** (*Du skall kasta alla deras synder i havets djup*)

Kan Guds folk mot slutet av 700-talet f.Kr. ännu omvända sig och börja om på nytt i sin vandring med Gud? Det tror Mika. Med detta hopp – och en lovprisning av Guds förlåtande kärlek, som ska ge Israel en ny chans – avslutas här hans bok. Minnet av vad Gud har gjort i forna tider ska också stärka oss! Vi har varit vilsna och syndiga men alltid vänder Gud det till något gott. Just när han *förlåter* visar Gud sin storhet!

Evangelium: **Matt 12:46-50** (*Den som gör min himmelske faders vilja är min bror och syster och mor*)

Vi får inte veta *varför* Jesu familj vill träffa honom (jfr dock Mark 3:21 där några anhöriga påstår att Jesus är "från sina sinnen", alltså galen; jfr Joh 7:5). Vad är poängen med att skaran av lärjungar jämföras med Jesu biologiska släkt? Hur tänkte Matteus? I hans evangelium förekommer ofta svartsjuka, avund och rivalitet som teman (t.ex. Matt 20:11 f; 21:38). Han bör ha sett Jesu "bror" Jakob (den yngre) bli kyrkans ledare i Jerusalem. Efter Jakobs död på 60-talet och Jerusalems förstörelse (år 70) valdes en viss *Symeon*, som ska ha varit Jakobs kusin, till efterträdare (Eusebios, *Kyrkohistoria*, III:11, Artos förlag). Vi anar att Jesu släkt hade stort inflytande i urkyrkan, åtminstone i den judekristna delen i Heliga landet. Kanske såg Matteus risken för en "familjedynasti". Dagens evangelium motverkar i så fall detta genom att lyfta fram det enda verkliga kriteriet för att vara en äkta Jesusanhängare: att följa Guds vilja (v. 50). Är det av samma skäl som evangelisterna så starkt understryker *Petrus* särskilda ledarroll – och starkast bland dem Matteus (14:28 f; 16:18f)? Petrus var ju *inte* släkt med Jesus men ändå enligt Jesu egen vilja apostlarnas ledare. Evangelisternas tal om Jesu "bröder" och "systrar" kan i övrigt inte tas strikt bokstavligt. I Bibelns värld kallades även avlägsna släktingar så, och sannolikt var "Jesu bröder och systrar" i urkyrkan en hederstitel som bars av hans släktingar. Kyrkans tradition fasthåller att Maria inte fick andra barn (*Katolska kyrkans katekes*, nr 499-501). Observera även att Jesu ord i v. 48-50 på inget sätt nedvärderar hans moder: ingen instämde som Maria i Guds vilja (se Luk 1:38)!

Alltså är ni inte längre gäster och främlingar utan äger samma medborgarskap som de heliga och har ert hem hos Gud (Ef 2:19).

ONSDAGEN 25 juli:

Den helige aposteln JAKOB den äldre, fest

Aposteln JAKOB DEN ÄLDRE, vars fest kyrkan firar idag, och hans bror Johannes samt Petrus var de tre närmaste medarbetarna till Jesus. De var alltid med när något stort hände. Jesus kallade denne Jakob och hans bror för ”Åskans söner” – de kanske hade ett våldsamt temperament. Det sägs att Jakob den äldre kom ända till Spanien (Compostela). Sedan tusen år är platsen ett av de viktigaste pilgrimsmålen för katolska kristna. Det är fullt möjligt men ändå svårt att få ihop med Bibelns uppgift att han halshöggs av Herodes Agrippa ganska tidigt (ca år 42, Apg. 12:2).

Två kamrater av samma namn bör inte förväxlas. Jakobs medapostel Jakob den yngre (se 3 maj) levde ett kvart sekel längre (vilket inte måste betyda att han var yngst). Det var han vars elever bråkade med Paulus (Gal 2:12), och Jakobsbrevet i Nya testamentet är nog skrivet av honom, alltså inte av dagens helgon.

Särskilda läsningar på denna dag: 2 Kor 4:7-15 samt Matt 20:20-28

ONSDAGEN I 16 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Jer 1:1, 4-10** (*Jag satte dig till en profet för folken*)

Vi ska nu under två veckor läsa ur profeten Jeremias bok. Paulus, och hur många helgon som helst efter honom, har sett denna läsnings ord som personligen riktade till dem själva (v. 5; jfr Gal 1:15). Kallelsedialogen påminner om 2 Mos 3:4 ff och Dom 6:11 ff.

Evangelium: **Matt 13:1-9** (*Den gav skörd hundrafalt*)

Från i dag till fredag i kommande vecka ska vi ägna oss åt de sju liknelser som Matteus har sammanställt här i bokens 13:e kapitel. De handlar alla om det osynliga Gudsriket som Jesus genom kyrkan vill etablera i världen.

Dagens liknelse är påfallande lik versionerna hos Markus (Mark 4:1-9) och Lukas (Luk 8:4-8). Den var alltså en del av en muntlig tradition som skulle

bevaras strikt. En nyckel till förståelse ligger i den avslutande versen (v. 9) som vill säga att Guds ord bara har effekt i oss om vi aktivt samverkar med det (= har öron som *vill* lyssna). Liknelsen är mycket judisk. Den påminner lite om en standardtext i den judiska påskmåltiden där fyra oliksinnade söner (en förständig, en elak, en enfaldig och en blyg) frågar om meningen med påskfirandet. Den elake sonen ställer sig utanför firandet genom att fråga varför ”ni” gör så här. Den enfaldige förstår inte vad som pågår, han frågar dumt, men oskyldigt, och får en förklaring, liksom den blyge som dock måste hjälpas på traven. Den förständige däremot är nyfiken på lagarna, symbolerna och stadgarna och får utförligare svar. Så har vi i Jesu åkerjord lyssnare med ”elak” jordmån som hårt avvisar att ha med hans ord att göra (= vägen där allt som växer trampas ner direkt), vi har åkerjord där man måste rensa bort stenar och ogräs (missförstånd, otyglade begär) om det ska bli något växande, och slutligen har vi den goda jorden, där allt vad Jesus säger är välkommet, blir förstått och bär frukt.

Låt vägen vara i fred – då mjuknar regnet upp den med tiden! Borra bort klippan på de steniga ställena med sanningens hårda borr! Dra försiktigt upp ogräset med milda och vänliga argument! Skydda den goda jorden med mattor av kärlekens omvårdnad!

Så är det med ordet som kommer från min mun: det vänder inte fruktlöst tillbaka utan gör det jag vill och utför mitt uppdrag. (Jes 55:11)

TORSDAGEN I 16 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Jer 2:1-3, 7-8, 12-13** (*Mig har de övergivit, en källa med friskt vatten*)

Israels ”ungdom” var ökenvandringen efter befrielsen ur slaveriet i Egypten, och Gud var folkets ”ungdomskärlek” som dock blev sviken. Folket var helgat åt Herren som en gåva och stod under hans beskydd (v. 2), men åter och åter förföll det till otrohet (avgudadyrkan). Gud lät dem gå vilse, som de ville. Allt var prästernas och ledarnas fel. De brydde sig inte om förbundet. Jeremia, själv präst, skriver här med smärta!

Evangelium: **Matt 13:10-17** (*Ni har fått gåvan att lära känna rikets hemligheter*)

Liknelsen vi läste i går fick lärjungarna att undra varför Jesus inte bara förklarar sin lära rakt ut till alla utan att någon kan missuppfatta den. Men det går inte. Problemet ligger nämligen inte bara i meddelandet utan i mottagarens attityd. Sanningen är att bara de som är öppna för budskapet kommer att förstå det. Jesu

ord kommer från Gud och i mötet mellan Gud och människor är många kommunikationsstörningar i vägen. Synden skapar den andliga blindhet och dövhet som profeten Jesaja så träffande beskrev (v. 14-15; jfr Jes 6:9f). Förståelsen av Jesu budskap är en ren gåva från Gud, den ges till alla som uppriktigt öppnar sig för den. I v. 12 är ordet om att den som har ska få mera väl ursprungligen ett bittert konstaterande av världens orättvisor. Jesus ger meningen en fyndig omtolkning: de som har den minsta lilla öppenheten för Guds ord ska belönas över alla mått, ty ljuset tränger in genom aldrig så smala sprickor. De som avskärmar sig hermetiskt från ljuset stannar i mörker. I dem vissnar så småningom även det spirande andliga liv som Gud gav dem (= det lilla de hade från början). Citatet återkommer i Matt 25:29 och Luk 19:26, där det handlar om hur vi förvaltar de begåvningar och resurser Gud har utrustat oss med. Den duglige tjänaren ska vid domen belönas över alla mått, den likgiltige och late får sparken. Var detta ett favorituttryck som Jesus använde i olika situationer?

Apostlarnas hjärtan är vidöppna för Guds ord. De är den goda myllan som Jesus omtalade i liknelsen i går, de får inse mer än profeter och kungar före dem – liksom vi.

Varje morgon gör han mitt öra villigt att lyssna på lärjungars vis (Jes 50:4).
--

FREDAGEN I 16 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Jer 3:14-17** (*Jag vill ge er herdor efter mitt hjärta*)

Avguden Baals namn betydde "Herre". Men *det är jag som är er herre*, säger Gud (v. 14). Jeremia ser att några bortförda överlevare från nordriket Israel, som gick under 100 år tidigare (722/721 f.Kr.), ska återvända. Riket återskapas av Gud genom inre förnyelse (jfr Jer 31:33). Yttre tecken (förbundsarken, v. 16) blir sekundära.

Evangelium: **Matt 13:18-23** (*Den som hör ordet och förstår bär frukt*)

Matteus var lärare ända ut i fingerspetsarna. För honom är det inte bara viktigt att Jesu budskap hörs, han citerar Jesus på två ställen för att det också ska *förstås* (v. 19 och 23). Att höra och att förstå är olika saker, det är han klart medveten om!

Vi kan levande föreställa oss hur han har knutit denna läsnings undervisning till orden i *Shema* – den judiska huvudbönen – från 5 Mos 6:5: *Hör, Israel! Du skall älska Herren, din Gud, av hela ditt hjärta, med hela din själ och med all din*

kraft. Vi kan INTE älska Gud av hela vårt **hjärta** om förståelsen blockeras av en hård insida (enligt Bibelns syn tänkte man med hjärtat). Vi kan INTE älska Gud med hela vår **själ** om ordet inte har djupa rötter i vårt inre, då rycks det lätt upp under förföljelser. Vi kan INTE älska Gud med all vår **kraft** (d.v.s. styrka, resurser) om vi låter oss dräneras av världsliga bestyr och begär och blir alldeles kraftlösa. Det är upp till oss att bestämma oss för att eftersträva den omvändelse som gör oss till den goda myllan som *hör ordet och förstår* (v. 23) så att vi med hjälp från ovan (sol och regn) kan växa och bära frukt.

Eftersom hela världen nu är Messias åker (Matt 28:18-20) pågår dialogen mellan himlen och jorden i varje människas hjärta. Vår uppgift är att visa på detta och göda marken med evangeliets uppmuntrande ord. Varje lärare i kyrkan står här i en särskilt svår situation. Matteus Jesuscitat vill visa att vi ska förstå vad vi hör och lär ut. Men lika viktigt är det att den som undervisar om buden också själv ska *handla efter dem* (Matt 5:19). Det är också två olika saker. Det tål tänkas på – alltid!

Förslag till fredagsoffer: Betrakta min själs trädgård. Vilket ogräs måste jag få bort?

LÖRDAGEN I 16 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Jer 7:1-11** (*Håller ni då det för en rövarkula, detta hus, som är uppkallat efter mitt namn?*)

Med Jeremias ord från v. 11 på läpparna genomförde Jesus sin provocerande tempelaktion (Matt 21:13). Det är intressant att människor associerade Jesus med just Jeremia (och en annan förföljd profet, Elia) (Matt 16:14). Likheterna var slående.

Evangelium: **Matt 13:24-30** (*Låt båda växa tills det är dags att skörda*)

Det är typiskt Matteus att ge oss liknelser med riktigt vidriga skurkar. Den här pekar fram mot domedagen då Kristus ska återkomma och skilja de nyttiga från dem som motverkade hans rike på jorden. Den får sin förklaring i Matt 13:36-43.

Det är en sällsynt gemen handling som djävulen här utför (att så ogräs bland vetet medan vi sover) men det är så han agerar i våra liv. Barnen får den bästa möjliga undervisningen, stämningen, studieglädjen, förståelsen och bejakandet av vår kristna tro – allt går fint, vi ser dem stråla av glädje när de lämnar biktstolen, och vi ser dem hängivet ta emot kommunionen. Vad vi inte ser är alla

de osynliga sår i själen som besvikelser, kränkningar, förvirring, misslyckanden, förluster och svåra relationer har planterat i dem redan innan vi lärde känna dem och som i sinom tid kommer att göra dem mottagliga för frestelser till det onda, till hämnd, egoism och avfall från tron. Sådana tickande bomber ligger väl i oss alla. Dagens liknelse vill säga att det inte är upp till oss att förstå och rensa ut i allt sådant. Det ska komma en tid då Gud tar itu med vårt inre och gör oss redo för den fullständiga glädjen i hans rike, där vi är fria från allt vad djävulen och hans jordiska medhjälpare skadat oss med. Vad ska vi då tänka på medan vi väntar? Att lugnt komma ihåg att **Guds rikets seger är säker** och att längta efter Kristi återkomst med tålamod (vi ber: ”tillkomme ditt rike”). Då och då kan vi identifiera och försiktigt gräva upp lite ogräs och ersätta det med vete. Det är den mödosamma vandringen från bikt till bikt, i ständig nya försök till botgöring. Mängden av ogräs vi ser ska inte skaka oss. Långt större är Guds makt. Den ska vi få se med egna ögon. När han vill.

Rena mig med isop från min synd, tvätta mig vit som snö (Ps 51:9).
--